

A2 – Prieskum situácie bezdomoveckých divadiel v Európe

SPOLOČNÁ SPRÁVA

REDAKCIA: DARIO FERRANTE A MARO MAKROPOULOU, SUTTA SCUPA;
SLOVENSKÝ PREKLAD A REDAKCIA: TOMÁŠ KUBIŠ, DIVADLO BEZ DOMOVA

Podpora Európskej komisie pri vydaní tejto publikácie neznamená, že sa stotožňuje s jej obsahom, ktorý odzrkadľuje výlučne názory autorov, a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

Obsah

ÚVOD	4
SLOVENSKO	9
MAĎARSKO	11
ČESKO	12
POLSKO	13
SLOVINSKO	14
SRBSKO	15
NEMECKO	16
BELGICKO	17
TALIANSKO	18
GRÉCKO	32
MALTA	37

Obsah

ŠPANIELSKO	39
FRANCÚZSKO	43
PALESTÍNA	54
LIBANON	57
CYPRUS	59
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	61
ZÁVER	62
ZDROJE A UŽITOČNÉ WEBOVÉ STRÁNKY	63

V projekte ThEatRe foR hOmeless peRsons, podporovanom programom Erasmus+ Európskej únie, sa zameriavame na prepojenie medzi divadlom a ľuďmi bez domova.

Keď hovoríme o divadle, myslíme tým divadlo v najširšom zmysle slova – ako umeleckú formu, ktorá zahŕňa aj ďalšie druhy umenia (vizuálne a performatívne umenia, hudbu a spev, tanec a pohyb, literatúru a pod.).

Divadlo ako fyzický priestor, kde sa stretáva tvorivý tím a kde dochádza ku kontaktu medzi divadelným tímom a publikom, verejnosťou. Divadlo ako slobodný priestor na kreatívne sebavyjadrenie. Divadlo ako miesto zdieľania a spolupráce s inými. Divadlo s výrazným vzdelávacím záberom a presahom. Divadlo s výrazným liečivým potenciálom – pre herectvo aj diváctvo. Divadlo ako bezpečný priestor, ako priestor, kde sa budujú a pestujú vzťahy, divadlo ako domov.

Ak chceme hovoriť o divadle pre ľudí bez domova a s ľuďmi bez domova, je dôležité zamyslieť sa najskôr nad tým, kto je vlastne človek bez domova.

S týmto slovným spojením sa ešte stále asociuje mnoho stereotypov. Definovať osobu bez domova môže byť podobné ako odpovedať na otázku, kto je človek s domovom. Takže realita je teda naozaj veľmi rôznorodá.

Slovenská legislatíva nepozná pojmy ani slovné spojenia „ľudia bez domova, osoba bez domova, človek bez domova“. V odbornej literatúre (najmä v oblasti spoločenských vied – sociálnej práce, sociológie, psychológie, etnológie, ekonómie) zaoberajúcej sa bezdomovectvom možno nájsť množstvo definícií a kategorizácií. Niekedy širších, inokedy užších, pričom vždy môže byť kladený väčší dôraz na iný aspekt tohto slovného spojenia.

V kontexte Európskej únie je najčastejšie používanou definíciou a typológiou ETHOS (Európska typológia bezdomovectva a vylúčenia z bývania), ktorú vypracovala Európska federácia organizácií pracujúcich s ľuďmi bez domova (FEANTSA).

Typológia ETHOS vychádza z koncepčného chápania, že existujú tri sféry, ktoré tvoria „domov“, pričom ich absencia môže byť považovaná za definíciu bezdomovectva. Mať domov možno chápať ako: disponovať primeraným obydľím (alebo priestorom), nad ktorým môže osoba a jej rodina vykonávať výhradné vlastníctvo (fyzická sféra); byť schopný zachovávať súkromie a udržiavať vzťahy (sociálna sféra) a mať právny nárok na užívanie (právna sféra). Z toho vyplývajú 4 hlavné pojmy: bez strechy nad hlavou, bez domova, neisté bývanie a neprimerané bývanie, z ktorých všetky možno považovať za znaky absencie domova. Systém ETHOS preto klasifikuje ľudí bez domova podľa ich životnej situácie alebo situácie týkajúcej sa „domova“. Tieto koncepčné kategórie sú rozdelené do 13 operačných kategórií, ktoré možno využiť na rôzne politické účely, ako je mapovanie problému bezdomovectva, vypracovávanie, monitorovanie a hodnotenie politik.

Aj tu je zrejmé, že ľudia bez domova netvoria homogénnu a jasne definovateľnú skupinu. Dôležitú úlohu môžu zohrávať aj špecifické kultúrne, sociálne, ekonomické alebo politické súvislosti (migrácia, sociálna politika, bytová politika, postavenie národnostných menšín alebo etnických skupín, úroveň dodržiavania ľudských práv atď.) Ľudia bez domova potrebujú predovšetkým jedlo, miesto na spanie, kde sa môžu zahriať a osprchovať. Prečo divadlo pre ľudí bez domova? Načo? S takýmito otázkami sme sa v minulosti stretávali často a občas sa objavujú aj dnes. Najlepšie odpovede by určite poskytli naši herci. Ale nechceme predbiehať. Cieľom nášho projektu, malého partnerstva medzi dvoma divadelnými a vzdelávacími organizáciami z rôznych častí EÚ – Divadlom bez domova z Bratislavy (SK) a Sutta Scupa z Palerma na Sicílii (IT) – je zdieľať, vymieňať si skúsenosti a inšpirovať sa navzájom. Do budúcnosti je naším cieľom aj zdieľať naše skúsenosti a know-how s inými organizáciami, jednotlivcami, odborníctvom alebo aktivistami a aktivistkami.

Foto 1: Pozvánka Divadla bez domova

Foto 2: Sutta Scupa "Hems"

Prvým výstupom projektu je tento prehľad súčasného stavu divadla pre ľudí bez domova v kontexte zúčastnených krajín a ich okolia. Keď hovoríme o divadlách pre ľudí bez domova, máme na mysli organizácie alebo skupiny, v ktorých podstatnú časť hereckého súboru tvoria ľudia bez domova. Zároveň sa zameriavame predovšetkým na divadlá a organizácie, ktoré sa dlhodobo a pravidelne venujú divadelnej práci a tvorbe s ľuďmi bez domova. Nezameriavame sa teda na jednorazové alebo krátkodobé projekty, ktorých výsledkom je napríklad vytvorenie jedného predstavenia s ľuďmi bez domova, po ktorom však ich činnosť končí. Takýchto projektov alebo aktivít môže byť oveľa viac, my sa však chceme zamerať na organizácie a projekty, ktoré pokračujú vo svojej činnosti dlhšie obdobie, rozvíjajú sa a tým ponúkajú príklady dobrej praxe ostatným.

Divadlo bez domova sa venuje vyhľadávaniu a nadväzovaniu kontaktov s divadlami bez domova už dlhú dobu, prakticky od svojho vzniku. V tom čase totiž neexistovali žiadne národné ani medzinárodné skúsenosti s tým, ako tento typ divadla založiť, prevádzkovať, udržiavať a rozvíjať. Okrem priekopníckej práce a učenia sa z vlastných skúseností, neúspechov a úspechov bolo preto kľúčové vzájomné inšpirovanie sa a vzájomná výmena skúseností s podobnými súbormi a organizáciami. Ideálnou platformou pre takéto stretnutia bol Medzinárodný festival bezdomoveckých divadiel ERROR, ktorý Divadlo bez domova organizuje v Bratislave od roku 2007. Začiatok hľadania a nadväzovania kontaktov s inými divadlami bez domova v Európe zo strany Divadla bez domova sa dá datovať práve do tohto obdobia.

Aktuálne aktívne bezdomovecké divadlá a podujatia bezdomoveckých divadiel v Európe

Slovensko

DIVADLO BEZ DOMOVA BRATISLAVA

Divadlo bez domova je občianske združenie, ktoré od roku 2006 (neformálne už od roku 2004) umelecky pracuje s ľuďmi bez domova, ľuďmi s telesným postihnutím, ľuďmi s psychiatrickou diagnózou, Rómami, seniormi, ľuďmi po výkone trestu odňatia slobody a inými (inak) znevýhodnenými ľuďmi. Títo ľudia sú hercami a herečkami. Sídlia v Pistoriho paláci v Bratislave, kde si vlastnými silami vytvorili divadelný priestor. Tu pravidelne nacvičujú, uvádzajú svoje divadelné predstavenia pre verejnosť, organizujú workshopy, tréningy a ďalšie aktivity. Kombinujú a spájajú divadlo, umenie, neformálne vzdelávanie a dramaterapiu.

Foto 3 : Pozvánka Divadla bez domova

Slovensko

Medzinárodný festival bezdomoveckých divadiel ERROR

Festival ERROR je pravdepodobne jediným medzinárodným festivalom bezdomoveckých divadiel na svete. Od roku 2007 ho organizuje Divadlo bez domova v Bratislave na Slovensku. Každý rok, posledný piatok a sobotu v novembri, prichádzajú divadelné súbory a skupiny s hercami a herečkami bez domova a vystupujú pre medzinárodné a miestne publikum. Keďže divadiel bez domova je len málo, organizátori pravidelne pozývajú aj divadelné skupiny s inými (inak) znevýhodnenými účinkujúcimi, napr. ľuďmi s poruchou sluchu, LGBTIQ+ ľuďmi, migrantmi a utečencami, ľuďmi pracujúcimi v sexbiznise, znevýhodnenou mládežou, ľuďmi s Downovým syndrómom, ľuďmi po výkone trestu odňatia slobody atď.

Foto 4 : Pozvánka na Festival ERROR 2025, Bratislava

Maďarsko

AHA SZÍNPAD BUDAPEŠŤ

Foto 5: Predstavenie AHA Színpad

AHA Színpad (Divadlo AHA) je bezdomovecký divadelný súbor, ktorý vznikol na jeseň roku 2001 v útulku pre ľudí bez domova na Madridiho ulici v Budapešti pod záštitou Maďarského Červeného kríža (Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezet) a nadácie Műhely Alapítvány. Od tej doby sa AHA Színpad rozrástlo a uviedlo viac ako 25 hier. Zameriava sa hlavne na ľudí bez domova, ale zapája aj rôzne skupiny spoločnosti. Spolupracovalo už s deťmi aj dospelými pochádzajúcimi z bežných rodinných pomerov, s deťmi v štátnej starostlivosti, ako aj s profesionálnymi hercami. Dnes je AHA Színpad známe doma i v zahraničí. Vystupovalo na viacerých festivaloch, benefičných podujatiach a zúčastnilo sa mnohých maďarských a európskych projektov. Ponúka kvalitné trávenie voľného času pre ľudí bez domova, ale okrem toho si divadelná spoločnosť AHA kladie za cieľ umožniť interaktívnu umeleckú komunikáciu medzi ľuďmi bez domova a spoločnosťou s využitím divadla ako metódy. Každoročne od prvého ročníka vystupuje AHA Színpad na festivale ERROR v Bratislave.

11

DIVADELNÍ SOUBOR ROZKOŠ PRAHA

Ochotnícky divadelný súbor ROZKOŠ je projektom českej neziskovej organizácie Rozkoš bez rizika. Bol založený ako forma terapie a tréningu pracovných zručností pre jej klientov – ľudí pracujúcich v sexbiznise. Voľné herecké úlohy stvárňujú podporovatelia, zamestnanci a ľudia z iných marginalizovaných skupín, najmä ľudia bez domova. Súbor napísal 15 pôvodných hier, zúčastnil sa mnohých festivalov ochotníckeho či neprofesionálneho divadla a získal množstvo ocenení.

[Web stránka](#)

Polsko

FUNDACJA JUBILO

WROCLAW

Divadelná skupina Jubilo so sídlom vo Wroclawe bola založená v roku 2011 s cieľom vystúpiť proti kultúrnemu vylúčeniu prostredníctvom umeleckých intervencií. Spolupracuje s marginalizovanými komunitami, vrátane ľudí bez domova, s cieľom podporovať sociálne začleňovanie prostredníctvom divadla.

BRAVE FESTIVAL

WROCLAW

Festival Brave, organizovaný divadelným združením Song of the Goat Theatre Association takisto vo Wroclawe, sa zameriava na marginalizované kultúry a komunity. Hoci sa nevenuje výlučne bezdomovectvu, uvádza predstavenia, ktoré poukazujú na skúsenosti sociálne vylúčených ľudí, vrátane ľudí bez domova.

TEATR BEZDOMNYCH, W RAMCIE TEATR BAZA

VARŠAVA

Teatr Bezdomnych, ktoré je súčasťou Teatr Baza vo Varšave, je divadelný súbor, ktorý pracuje s herectvom bez domova a poskytuje mu priestor na tvorivé vyjadrenie a sociálnu inklúziu. Súbor realizoval projekty, ako sú komunitné divadelné workshopy a série predstavení vo verejných priestoroch, čím podporuje sociálne angažovanie a dáva hlas marginalizovaným skupinám.

Slovinsko

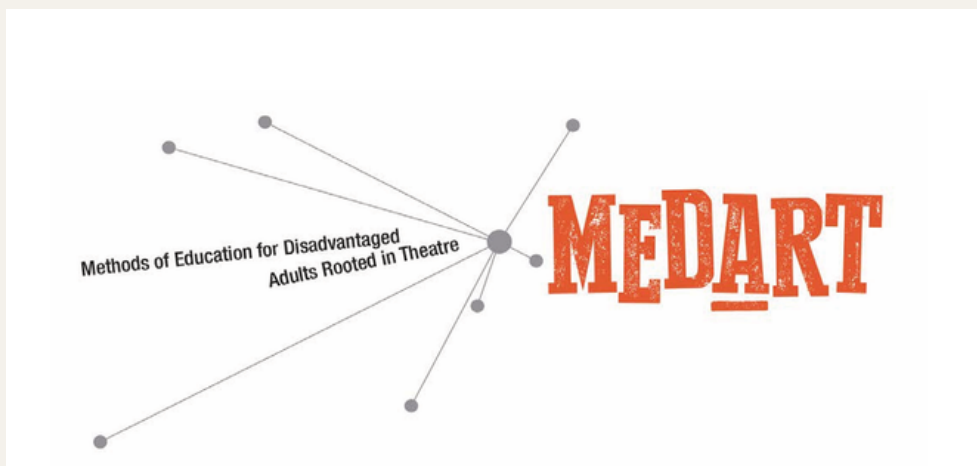

Pokiaľ ide o Slovinsko, konkrétne divadelné súbory, ktoré sa venujú výlučne práci s ľuďmi bez domova, nie sú tak podrobne zdokumentované. Boli však započaté širšie európske iniciatívy, ako napríklad:

PROJEKT MEDART

Cieľom tohto európskeho projektu je posilniť zručnosti odborníkov pracujúcich so znevýhodnenými dospelými – vrátane ľudí bez domova – prostredníctvom divadelných techník. Zapojili sa doň partneri z viacerých krajín, vrátane Slovinska, ktorí si vymieňali metodiky a postupy na podporu sociálneho začleňovania.

Hoci sa o divadelných súboroch v Slovinsku, ktoré sa venujú výlučne problematike ľudí bez domova, veľa nehovorí, tieto spoločné projekty svedčia o regionálnom odhodlaní využívať divadlo ako nástroj sociálneho začlenenia rôznych marginalizovaných skupín.

KOMUNITNÉ DIVADELNÉ PROJEKTY ZORICE JEVREMOVIĆ

Zorica Jevremović bola srbská dramaturgička a aktivistka, známa zakladaním alternatívnych divadiel zameraných na marginalizované skupiny. Medzi jej iniciatívy patrilo „Performatívne detské pouličné divadlo“ v belehradskej štvrti Skadarlija, do ktorého sa zapájali rómske deti a miestni umelci, a „Vreckové divadlo M“ v psychiatrickej klinike „Dr. Laza Lazarevića“, ktoré spájalo rekonvalescentov, miestne deti a odborníctvo. Tieto projekty poskytovali platformy pre kreatívny prejav a sociálnu integráciu zraniteľných skupín obyvateľstva.

HEARTEFACT BELEHRAD

Heartefact so sídlom v Belehrade je kultúrna organizácia, ktorá sa venuje podpore kultúrnej spolupráce na západnom Balkáne. Hoci sa nezameriava výlučne na problematiku bezdomovectva, Heartefact uvádza divadelné predstavenia, ktoré sa zaoberajú naliehavými spoločenskými otázkami a prispievajú k širšej diskusii o marginalizácii a sociálnej spravodlivosti. Tieto iniciatívy dokazujú potenciál divadla pri riešení spoločenských problémov a podpore zraniteľných skupín obyvateľstva v Srbsku.

Nemecko

RATTEN 07

BERLÍN

Táto divadelná skupina vznikla v roku 1992 po uvedení Camusovej hry „Mor“ v berlínskom divadle Volksbühne v réžii Jeremyho Wellera a združovala stálych hercov aj ľudí bez domova. Túžba pokračovať v divadelných aktivitách s ľuďmi bez domova viedla k založeniu skupiny „Ratten 07“ („Krysy 07“), ktorá poskytuje priestor pre tvorivé vyjadrenie a sociálnu integráciu.

AUFBRUCH KUNST GEFÄNGNIS STADT

BERLÍN

AufBruch je divadelný projekt so sídlom v Berlíne, ktorý spolupracuje s ľuďmi vo výkone trestu odňatia slobody na tvorbe predstavení priamo vo väzenskom prostredí. Hoci sa projekt AufBruch zameriava predovšetkým na väzenskú populáciu, jeho činnosť poukazuje na transformatívnu silu divadla v marginalizovaných komunitách.

OPERNWERKSTATT AM RHEIN

HÜRTH

Toto neziskové operné divadlo spája operu, kabaret a improvizáčne divadlo. Venuje sa podpore mladých umelcov a zároveň realizuje sociálne projekty zamerané na integráciu sociálne znevýhodnených skupín, čím preukazuje svoj záväzok k sociálnemu začleňovaniu prostredníctvom umenia.

Belgicko

LA NOMAD HOUSE: LE SONGE ("SEN")

Toto predstavenie rozpráva príbeh divadelného súboru, ktorý stretne skupinu chudobných migrantov a začlení ich do svojich predstavení. Hra kladie dôraz na ľudskosť, empatiu a solidaritu a odráža skutočnú inklúziu migrantov a žiadateľov o azyl po boku profesionálnych hercov. Hoci v Belgicku existuje len málo divadelných súborov, ktoré sa venujú výlučne práci s ľuďmi bez domova, organizácie ako La Nomad House dokazujú, že divadlo má potenciál riešiť sociálne problémy a podporovať zraniteľné skupiny obyvateľstva.

Foto 5 : La Nomad House / Selene Magnolia

Taliansko

CANTIERI METICCI

BOLOGNA

Cantieri Meticci je kultúrne združenie so sídlom v Bologni, ktoré podporuje medzikultúrnu výmenu a rozvoj komunity. Do divadelných inscenácií aktívne zapája migrantov, utečencov a marginalizované osoby, čím prostredníctvom umenia podporuje dialóg a integráciu. Cantieri Meticci je divadelná spoločnosť a združenie na podporu sociálneho rozvoja so sídlom v Bologni, ktoré v roku 2014 založil režisér a dramatik Pietro Florida. Organizácia, ktorá vznikla na základe skúseností Compagnia dei Rifugiati z Teatro dell'Argine, sa venuje umeleckým a kultúrnym projektom, do ktorých sa zapájajú ľudia z viac ako dvadsiatich rôznych krajín, vrátane utečencov, migrantov, mladých umelcov, aktivistov a talianskych občanov.

Práca s ľuďmi bez domova a znevýhodnenými skupinami

Cantieri Meticci sa prostredníctvom umenia a divadla aktívne angažuje v sociálnej inklúzii ľudí bez domova a marginalizovaných skupín. Jednou z významných iniciatív je MET Space, bývalý sklad v Bologni, ktorý bol zrekonštruovaný a dnes slúži ako priestor pre výstavy, predstavenia, medzikultúrne podujatia a verejné stretnutia. V rámci tohto priestoru prevádzkujú denné centrum pre mladých migrantov bez sprievodu a mladých dospelých, ktoré im poskytuje bezpečné miesto na sebavyjadrenie a integráciu do komunity. (eurocities.idloom.events)

Taliansko

Spoločnosť tiež organizuje divadelné workshopy v školách, knižniciach, farnostiach a prijímacích centrách, do ktorých zapája ľudí, ktorí sú často marginalizovaní alebo sa nachádzajú v tranzite – napríklad migrantov a ľudí bez domova. Cieľom týchto workshopov je podporovať výučbu talianskeho jazyka, propagovať sociálnu integráciu a poskytovať možnosti odborného vzdelávania v oblasti umenia.

Foto 6 : Cantieri Meticci

Projekty a spolupráce

Organizácia Cantieri Meticci sa podieľala na mnohých európskych projektoch zameraných na medzikultúrnu integráciu, napríklad v rámci programov Európa pre občanov, Aktéri mestskej zmeny, Kreatívna Európa a Atlas prechodov. Divadlo tiež spolupracovalo s mestom Bologna a ďalšími miestnymi inštitúciami s cieľom podporovať aktívne občianstvo a sociálnu súdržnosť.

V roku 2024 sa organizácia Cantieri Meticci zúčastnila konferencie Integrating Cities, ktorú zorganizovala sieť Eurocities. Vystúpila na námestí Piazza del Nettuno v Bologni a ponúkla prehliadky priestorov MET Space, pričom zdôraznila ich úlohu pri podporovaní inklúzie prostredníctvom umenia.

19

Taliansko

Dopad a udržateľnosť

Spoločnosť sa stala vzorom pre mnohých migrantov a talianskych občanov, ktorí sa zaujímajú o sociálnu integráciu prostredníctvom umenia. Prostredníctvom svojich workshopov a predstavení podporuje Cantieri Meticci osvojovanie si talianskeho jazyka a vytváranie sociálnych väzieb, čím pomáha účastníkom vstúpiť na kultúrny trh práce. Ekonomickú udržateľnosť projektu zabezpečujú verejné dotácie, predaj vstupeniek, podpora nadácií a európske financovanie. (isgi.cnr.it)

Ďalšie informácie a novinky o činnosti Cantieri Meticci nájdete na oficiálnej webovej stránke: www.cantierimeticci.it

COMPAGNIA PIPPO DELBONO

Toto divadlo, ktoré založil Pippo Delbono, spolupracuje s ľuďmi zo sociálne marginalizovaných skupín, vrátane tých, ktorí zažili bezdomovectvo. V ich predstaveniach často účinkujú umelci z rôznych prostredí, čím poskytujú priestor pre hlasy, ktoré v bežnom divadle zvyčajne nezaznejú. Pippo Delbono je taliansky divadelný režisér známy svojím odhodlaním zapájať do svojich predstavení ľudí zo sociálne marginalizovaných skupín. Jeho divadelná spoločnosť, založená v 80. rokoch, spolupracuje s ľuďmi v ťažkých životných situáciách, vrátane ľudí bez domova a ľudí so zdravotným postihnutím. Jednou z najvýznamnejších spoluprác bola spolupráca s Bobòm, hluchonemým mužom s mikrocefáliou, ktorého Delbono spoznal v psychiatrickej liečebni v Averse, kde bol Bobò hospitalizovaný 45 rokov. Bobò sa stal kľúčovým členom súboru a podieľal sa na mnohých predstaveniach až do svojej smrti v roku 2019.

Taliansko

Predstavenia a témy

Delbono vytvoril predstavenia, ktoré sa zaoberajú témami krehkosti a znovuzrodenia, ako napríklad *Il Risveglio* („Prebudenie“), ktoré sa venuje osobným i kolektívnym zážitkom bolesti a nádeje. Predstavenie obsahuje pocty osobnostiam ako Bobò a Pina Bausch a zdôrazňuje dôležitosť spomienok a spoločných zážitkov.

V roku 2009 získal Delbono Európsku divadelnú cenu, ocenenie, ktoré vyzdvihuje jeho inovatívny a inkluzívny prístup na európskej divadelnej scéne.

Ak sa chcete dozvedieť viac o tvorbe Pippa Delbona, navštívte oficiálny [web](#) jeho divadla.

Odporúčané diela:

Pippo Delbono dopo la battaglia. Scritti poetico-politici

Zbierka textov, ktorá ponúka hlboký pohľad na Delbonovu divadelnú filozofiu a estetiku.

Grido – DVD

Film odrážajúci Delbonov divadelný prístup, v ktorom sa prelínajú autobiografické prvky s performanciou.

Taliansko

DIVADELNÝ PROJEKT

MARE NOSTRUM

Táto iniciatíva spája talianskych hercov a prisťahovalcov s cieľom vytvárať divadelné predstavenia, ktoré sa zaoberajú témami migrácie, občianstva a sociálnych konfliktov. Projekt spája osobné príbehy so širšími spoločenskými otázkami a snaží sa tak podporovať porozumenie a integráciu. Divadelný projekt Mare Nostrum je umelecká a spoločenská iniciatíva, ktorá sa venuje témam migrácie a inklúzie a zapája do seba marginalizované osoby, vrátane migrantov a utečencov. Divadelný projekt Mare Nostrum vznikol v Taliansku s cieľom priniesť príbehy migrantov na javisko a poskytnúť im platformu na vyjadrenie svojich skúseností. Do projektu sú zapojení herci a hudobníci z viac ako desiatich krajín, vrátane Mali, Gambie, Guiney, Brazílie, Ghany, Nového Zélandu, Talianska, Francúzska, Etiópie a ďalších. Prostredníctvom workshopov a predstavení sa projekt snaží zvýšiť verejné povedomie o migračnej a klimatickej kríze a dať hlas tým, ktorých často nikto nepočúva.

Foto 7: Divadelný projekt Mare Nostrum

Taliansko

CENTRO SOCIALE LEONCAVALLO

MILÁNO

Toto autonómne sociálne centrum so sídlom v Miláne organizuje rôznorodé kultúrne aktivity, vrátane divadelných predstavení. Hoci sa nezameriava výlučne na problematiku bezdomovectva, poskytuje priestor pre marginalizované komunity, aby sa mohli venovať umeleckému vyjadreniu a sociálnemu aktivizmu. Sociálne centrum Leoncavallo, založené v roku 1975 v Miláne, je jedným z najznámejších samosprávnych priestorov v Taliansku, uznávaným pre svoje politické, kultúrne a sociálne angažovanie. V priebehu rokov podporilo množstvo iniciatív zameraných na začleňovanie marginalizovaných ľudí – vrátane migrantov, utečencov a ľudí bez domova – prostredníctvom umeleckých a divadelných projektov.

Divadelné aktivity a sociálna inklúzia

Leoncavallo organizovalo otvorené divadelné workshopy so špeciálnym zameraním na znevýhodnené osoby. Tieto workshopy poskytli priestor pre osobné vyjadrenie sa a rast, čím podporili integráciu a aktívnu účasť na kultúrnom živote centra.

Útulok a podpora

Okrem umeleckých aktivít centrum ponúkalo služby útulku pre migrantov a bezdomovcov, vrátane teplých jedál a bezpečného miesta na spanie. Tieto snahy pomohli vybudovať sieť solidarity a podpory pre ľudí v núdzi.

23

Taliansko

Spolupráce a projekty

Centrum Leoncavallo spolupracovalo s rôznymi organizáciami a umelcami pôsobiacimi v oblasti sociálneho divadla a podporovalo projekty, ktoré využívajú umenie ako nástroj na začleňovanie a sociálnu zmenu. Táto spolupráca rozšírila kultúrnu ponuku centra a pomohla osloviť čoraz rozmanitejšie publikum. Viac informácií o aktivitách a projektoch Sociálneho centra Leoncavallo nájdete na jeho oficiálnej [web](#) stránke.

COMPAGNIA "I SENZA DIMORA"

PALERMO

Divadelný súbor „I Senza Dimora“ (Bez domova) so sídlom v Palerme tvoria ľudia, ktorí zažili bezdomovectvo. Vznikol v rámci širšej sociálnej a umeleckej iniciatívy s názvom „Generazione Z“, ktorú organizuje Nadácia pre sociálnu prácu Don Calabria a financuje Regionálny úrad pre rodinu, sociálnu politiku a prácu na Sicílii. Súbor vznikol v októbri 2024 a zahŕňa 14 účastníkov a účastníčok z denných a nočných útulkov v Palerme. Pod vedením divadelného režiséra Orazia Bottiglieriho sa zúčastňovali na týždennej báze workshopov zameraných na reč tela, pantomímu, osobný prejav a rozprávanie príbehov. Účastníctvo si mohlo slobodne vybrať svoje úlohy: vystupovať na javisku, pracovať v zákulisí alebo jednoducho pozorovať.

Taliansko

Predstavenie: „Mai capitato al mondo“ („To sa ešte nikdy svetu nestalo“)

Vyvrcholením projektu bolo divadelné predstavenie „Mai capitato al mondo“, ktoré sa konalo 28. marca 2025 v CineTeatro Colosseum v Palerme. Názov vybrali samotní účinkujúci, medzi ktorých patrili: Hamza Bhihi, Alessandro Raso, Giusy Milazzo, Nicola Oliveri, Liboria Nicoletti, Daniela Samperi, Nevena Simonsson.

Hra sa venovala osobným príbehom, humoru a spoločenským komentárom, čím poskytla viditeľnosť a dôstojnosť tým, ktorí sú často prehliadaní. Podľa Marca Guttillu, vedúceho projektu, táto iniciatíva pomohla premeniť ľudí, ktorí boli kedysi považovaní za „neviditeľných“, na hercov a rozprávačov. Projekt ukázal, že aj v extrémnych situáciách si jednotlivci ponechávajú talenty, sny a schopnosť budovať nové vzťahy a zmysel prostredníctvom kreativity. Kľúčovými partnermi projektu boli:

- La Panormitana
- Istituto Valdese
- Croce Rossa Italiana (Taliansky Červený kríž)
- Fondazione San Giuseppe dei Falegnami
- Magweb

Predstavenie malo na diváctvo silný dopad, pomohlo narušiť stereotypy a zvýšiť povedomie o probléme bezdomovectva. Skutočné životné príbehy prezentované na javisku vytvorili silné emocionálne puto a podnietili verejnosť k zamysleniu sa nad témou sociálneho vylúčenia.

Taliansko

FRATERNAL COMPAGNIA BOLOGNA

FRATERNAL
COMPAGNIA APS

Divadelná spoločnosť Fraternal Compagnia, založená v Bologni, sa stala v Taliansku i v zahraničí uznávaným príkladom vďaka svojej práci s ľuďmi bez domova. Spoločnosť pripravuje divadelné projekty, do ktorých zapája ľudí bez stáleho bývania a ponúka im tak príležitosti na sebvýjadrenie a integráciu. Ich práca si získala medzinárodné uznanie, čo dokazujú aj turné v Japonsku.

Fraternal Compagnia je divadelná spoločnosť so sídlom v Bologni, ktorú v roku 2000 založili Massimo Macchiavelli a Tania Passarini. Je uznaná Ministerstvom kultúry ako produkčná spoločnosť a podporovaná regiónom Emilia-Romagna, mestom Bologna a Nadáciou Monte di Bologna e Ravenna.

Vznik a poslanie

Spoločnosť čerpá inšpiráciu z najstaršej talianskej divadelnej spoločnosti, ktorej verejný zakladajúci akt bol nájdený a symbolicky označuje začiatok profesionálneho divadla, a to konkrétne Commedia dell'Arte. Od svojho založenia sa Fraternal Compagnia definuje ako „remeselník komédie“ a zameriava sa na ľudové divadlo, divadlo spomienok a sociálne divadlo.

Taliansko

Sociálne divadlo a inklúzia

Charakteristickou črtou súboru Fraternal Compagnia je jeho angažovanosť v oblasti sociálneho divadla. Súbor realizuje projekty, do ktorých zapája ľudí bez domova, drogovovo závislých a ľudí so zdravotným postihnutím, a ponúka im tak príležitosti na umelecké vyjadrenie a sociálnu integráciu. Prostredníctvom Commedia dell'Arte, prispôbenej súčasnému jazyku, hľadá skupina nové spôsoby, ako vyjadriť vnútorné svety, a spája svoju profesionálnu činnosť s projektmi špeciálne navrhnutými na pomoc tým, ktorí žijú na okraji spoločnosti.

Vzdelávacie a medzinárodné aktivity

Fraternal Compagnia ponúka predstavenia a kurzy Commedia dell'Arte v Taliansku aj v zahraničí. Zúčastnila sa medzinárodných festivalov, ako je Edinburgh Fringe Festival, kde uviedla predstavenie Masquerade Mask a získala nadšené recenzie od kritikov. Okrem toho priniesla svoje predstavenia do Brazílie a Číny, kde spolupracovala s kultúrnymi inštitúciami a univerzitami.

Spolupráca a priestory

Spoločnosť spravuje Teatro 1763 vo Villa Mazzacorati v Bologni, kde organizuje predstavenia a kultúrne podujatia. Spolupracuje s rôznymi divadelnými a kultúrnymi organizáciami a podporuje projekty, ktoré využívajú umenie ako nástroj inklúzie a sociálnej zmeny. Viac informácií nájdete na oficiálnej webovej stránke Fraternal Compagnia: www.fraternalcompagnia.it.

Taliansko

TEATRO SOLIDALE PER L'ESTATE BOLOGNESE: NA JAVISKU LUDIA S POSTIHNUTÍM, LUDIA BEZ DOMOVA A LUDIA Z VÄZENIA BOLOGNA

Festival „Esteso“ v Bologni uviedol predstavenia v podaní ľudí so zdravotným postihnutím, ľudí bez domova a ľudí s väzenskou skúsenosťou, ktoré prinieslo 32 divadelných súborov a 450 umelcov a umelkýň. Cieľom tejto iniciatívy bolo podporovať kultúrne blaho a sociálne začleňovanie prostredníctvom umenia.
redattoresociale.it

PROJEKT KASPAR - TEATRO DEI VENTI MODENA

Projekt Kaspar divadelnej spoločnosti Teatro dei Venti, podporovaný programom Kreatívna Európa, sa zameriava na zvyšovanie povedomia a účasti na scénickom umení s cieľom podporiť sociálnu inklúziu. Projekt zahŕňa workshopy a predstavenia, do ktorých sa zapájajú zraniteľné skupiny, vrátane ľudí bez domova.

Divadlo Teatro dei Venti z Modeny je divadelná spoločnosť pôsobiaca od roku 2005, ktorá sa venuje produkcii predstavení a rozvoju sociokultúrnych projektov podporujúcich inklúziu a sociálnu súdržnosť. Spoločnosť spolupracovala s rôznymi znevýhodnenými skupinami, vrátane ľudí bez domova, ľudí s väzenskou skúsenosťou, osôb s duševnými problémami, migrantov, detí a seniorov, prostredníctvom umeleckých aktivít a workshopov.

28

Taliansko

Jedným z ich významných projektov je „Freeway Project“, ktorý ponúka odbornú prípravu pre pracovníkov v oblasti sociokultúrnych aktivít zameranú na väzenské divadlo a rozvoj diváckej základne. Tento projekt je spolufinancovaný programom Kreatívna Európa.

Okrem toho Teatro dei Venti uvádzalo predstavenia v mestských priestoroch, do ktorých zapájalo miestne komunity a využívalo veľkoformátové divadelné zariadenia, ako napríklad v projekte „Moby Dick“, na ktorom sa podieľali komunity z celého regiónu, kde sa predstavenie konalo.

Viac informácií o aktivitách a projektoch Teatro dei Venti nájdete na ich oficiálnej webovej stránke: teatrodeiventit.it.

PROJEKT RE.STO.RE

Projekt Re.STo.Re kladie dôraz na divadlo ako podpornú činnosť pre zraniteľné osoby ohrozené vylúčením. Zahŕňa workshopy a predstavenia zamerané na podporu sociálnej integrácie a osobného rozvoja. (<https://www.restore-project.com/it/il-progetto/>)

GLI SCARTI (LA SPEZIA)

Kultúrne združenie Gli Scarti pôsobí v meste La Spezia a venuje sa tvorbe inovatívneho divadla a performatívneho umenia. Realizuje projekty sociálnej inklúzie zamerané na marginalizované skupiny, medzi ktoré patria ľudia bez domova, ľudia so zdravotným postihnutím a dospelávajúci, a podporuje tak prístup ku kultúre a umeleckému vyjadreniu. (italiachecambia.org)

Taliansko

TEATRO DELL'ARCA

JANOV

Divadlo Teatro dell'Arca, nachádzajúce sa vo väzení Marassi v Janove, je prvým divadlom v Európe, ktoré bolo vybudované priamo vo väzenskom zariadení a je otvorené pre verejnosť. Divadlo, ktoré spravuje združenie Teatro Necessario, organizuje predstavenia za účasti väzňov a externých umelcov, čím podporuje resocializáciu a spoločenský dialóg. Divadlo je známe svojím odhodlaním presadzovať sociálne začleňovanie a resocializáciu prostredníctvom divadla.

Aktivity s ľuďmi bez domova

Hoci sa divadlo zameriava predovšetkým na zapájanie väzňov, jeho aktivity majú pozitívny vplyv aj na ľudí v marginalizovaných situáciách, ako sú napríklad ľudia bez domova. Verejné predstavenia ponúkajú príležitosti na zvyšovanie povedomia komunity o otázkach sociálnej spravodlivosti a inklúzie.

Workshopy a tréningy

Projekt zahŕňa workshopy zamerané na herectvo, scénografiu a iné divadelné disciplíny, ktoré účastníctvu poskytujú zručnosti užitočné pre sociálnu a profesionálnu reintegráciu. Tieto workshopy sú otvorené aj pre ľudí zo znevýhodneného prostredia a ponúkajú im šancu na osobný a profesionálny rast.

Taliansko

Most medzi „vnútorným“ a „vonkajším“ svetom

Teatro dell'Arca funguje ako most medzi väzenským prostredím a vonkajšou komunitou, pričom pomáha odstraňovať predsudky a podporovať kultúru zákonnosti a rešpektu. Jeho činnosť prispieva k integrácii a sociálnej súdržnosti, z čoho majú prospech nielen ľudia vo väzení, ale aj ľudia v zraniteľnej situácii. Viac informácií o činnostiach a projektoch Teatro dell'Arca nájdete na oficiálnej webovej stránke združenia: www.teatronecessariogenova.org.

HERECKÝ PROJEKT CARITAS HELLAS:

Tento projekt, ktorý odštartoval v novembri 2017, skúma, ako môže divadlo podporiť integráciu utečencov a migrantov do gréckej spoločnosti. Začal sa s 28 mladými účastníkmi z Iránu, Afganistanu a Pakistanu s cieľom preklenúť kultúrne rozdiely a podporiť sociálnu súdržnosť prostredníctvom divadelného vyjadrenia.

PROGRAM „ALLILEGII“ (SOLIDARITA) MESTSKÉHO DIVADLA V PIREU

Táto iniciatíva, ktorá vznikla v roku 2016, prináša divadelné predstavenia na netradičné miesta, ako sú nemocnice, kaviarne, kultúrne centrá, liečebné zariadenia a väzenia. Program sa zameriava na zapájanie divákov v ich bežnom prostredí s cieľom podporovať angažovanosť komunity a riešiť sociálne napätie prostredníctvom umenia.

RESTART THEATER ATÉNY

Od roku 2010 táto organizácia každoročne organizuje divadelné workshopy pre neherctvo, ktorých sa zúčastnilo viac ako 400 účastníkov a účastníčok v rámci viac ako 20 inscenácií. Ich prístup kladie dôraz na aktívnu občiansku účasť a využíva jedinečnú „metódu zboru“, ktorá podporuje kolektívne rozprávanie príbehov a budovanie komunity.

HELÉNSKE DIVADLO/DRÁMA A VZDELÁVACIA SIEŤ (TENET-GR)

V spolupráci s gréckou pobočkou UNHCR realizuje organizácia TENet-Gr od roku 2015 projekt „It Could Be Me; It Could Be You“ („Môžem to byť ja; Môžeš to byť ty“). Tento program sa zameriava na zvyšovanie povedomia o ľudských právach a otázkach týkajúcich sa utečencov prostredníctvom vzdelávacích workshopov a seminárov a na podporu škôl a učiteľov zapojených do príslušných projektov.

ANAMUH

Organizáciu ANAMUH založil Francesco Argenio Benaroio a venuje sa participatívnym formám sociálneho divadla. Organizácia koordinovala a podporovala procesy komunitného divadla v rôznych krajinách, vrátane Grécka, s cieľom posilniť postavenie rôznorodých komunit prostredníctvom umeleckého vyjadrenia.

EXODUS THEATER GROUP

Skupina EXODUS bola založená v roku 2018 ako súčasť nerezidenciálneho terapeutického spoločenstva ARGO a tvoria ju členstvo, dobrovoľníctvo a zamestnanectvo, ktoré spoločne pracuje na divadelných predstaveniach. Skupina poskytuje priestor pre tvorivé vyjadrenie a posilňuje pocit spolupatričnosti medzi svojim účasníctvom.

WALKABOUT - BEZDOMOVECKÉ DIVADLO

Walkabout je divadelný súbor zložený z ľudí, ktorí zažili bezdomovectvo. Prostredníctvom dramaterapie a každodennej spolupráce na skúškach sa členstvo snaží zmeniť svoj život a opäť sa začleniť do spoločnosti. Tento jedinečný projekt v Grécku im poskytuje priestor na vyjadrenie svojich príbehov a zvyšovanie verejného povedomia o otázkach súvisiacich so sociálnou marginalizáciou.

Divadelný súbor „Walkabout“ v Grécku je iniciatívou organizácie Equal Society. Tento súbor tvoria jednotlivci, ktorí zažili bezdomovectvo, a slúži ako inovatívny vzdelávací nástroj a prostriedok na zvyšovanie verejného povedomia o otázkach týkajúcich sa zraniteľných skupín. Divadelná skupina Walkabout je súčasťou snáh organizácie Equal Society o podporu sociálneho začlenenia a odstraňovanie diskriminácie. Prostredníctvom divadelných predstavení sa skupina snaží zvyšovať povedomie o bezdomovectve, eliminovať stigma spojenú s touto situáciou a inšpirovať členstvo iných zraniteľných skupín, aby si hľadalo svoju vlastnú cestu. Rovnako ako si členstvo divadelnej skupiny našlo svoje uplatnenie v divadelnom umení, aj iné zraniteľné skupiny môžu byť inšpirované a motivované prostredníctvom aktivít prispôsobených ich schopnostiam.

Okrem predstavení sa skupina venuje rôznym aktivitám zameraným na posilnenie sebavedomia účasti a rozvoj ich sociálnych zručností. Napríklad realizovali cvičenia ako „Čo sa mi na tebe páči“, ktorých cieľom bolo podporiť sebauvedomenie, komunikáciu, tímovú prácu a uvoľnenie napätia. Tieto aktivity sa uskutočňujú v rámci každodenných skúšok a vytvárajú prostredie podporujúce osobný rast. Divadelná skupina Walkabout získala podporu aj od organizácií ako Nadácia Kostopoulos, ktorá v roku 2020 financovala dve z ich predstavení.

THE THEATRE OF THE OTHER HUMAN (DIVADLO INÉHO ČLOVEKA)

„Divadlo iného človeka“ je iniciatíva, ktorá ponúka otvorený priestor všetkým, ktorí potrebujú toaletu, raňajky alebo kávu. Okrem praktickej podpory sa tento priestor využíva na divadelné skúšky a výučbu študentstva s pomocou dobrovoľného učiteľstva. Cieľom tejto iniciatívy je vytvoriť prostredie solidarity a inklúzie prostredníctvom divadla a vzdelávania.

SHEDIA - A SOCIAL LIFELINE (SOCIÁLNA ZÁCHRANNÁ SIETĚ)

Shedia je nezisková organizácia, ktorá sa v Grécku venuje zamestnávaniu a posilňovaniu postavenia ľudí bez domova a sociálne vylúčených osôb. Okrem projektov, ako je futbalový tím, umelecký projekt zameraný na upcycláciu, pouličný časopis a kaviareň s reštauráciou v historickom centre Atén, ponúka Shedia aj vzdelávacie prehliadky mesta, ktoré vedú ľudia bez domova. Tieto prehliadky umožňujú účastníctvu podeliť sa o svoje príbehy a zvyšovať povedomie o ťažkostiach života na ulici.

Foto 8: Pouličný časopis Shedia, pagenews.gr

Na Malte síce neexistujú divadelné súbory, ktoré by sa venovali výlučne práci s ľuďmi bez domova, no viacero iniciatív využíva divadlo a umenie na riešenie bezdomovectva a zapájanie marginalizovaných komúnít.

„ZAYDEN“ - MONODRÁMA O BEZDOMOVECTVE

Zayden je hodinová monodráma, ktorú napísal a režíroval Tyrone Grima a ktorá sa hrá v divadle The Splendid vo Vallette. Hra vychádza zo skutočných zážitkov mladého muža, ktorý na Malte zažil život bez domova, a jej cieľom je vyvrátiť mylnú predstavu, že bezdomovectvo nie je na ostrove významným problémom. Prostredníctvom kombinácie humoru a dojímavého rozprávania ponúka nefalšovaný pohľad na život na ulici a zdôrazňuje nielen ťažkosti, ale aj odolnosť tých, ktorých sa táto situácia týka.

PROJEKT „EGO SUM“ ORGANIZÁCIE YMCA MALTA - REDEFINOVANIE BEZDOMOVECTVA PROSTREDNÍCTVOM UMENIA

YMCA Malta spustila projekt Ego Sum, výstavu na viacerých miestach financovanú Arts Council Malta, zameranú na redefinovanie identity ľudí bez domova. Projekt zdôrazňuje, že bezdomovectvo je len jedným z aspektov života človeka, a ukazuje, že jednotlivci môžu byť zároveň profesionálmi, rodičmi, umelcami a mnohým iným. Zdôraznením týchto mnohostranných identít sa výstava snaží potláčať stigmatizáciu a podporovať sociálne začlenenie.

Malta

Organizácie pomáhajúce ľuďom bez domova na Malte

- YMCA Malta: Okrem umeleckých iniciatív ponúka YMCA Malta ľuďom bez domova komplexnú podporu, vrátane ubytovania, poradenstva a reintegračných programov.
- Caritas Malta: Táto organizácia poskytuje zraniteľným skupinám obyvateľstva celý rad služieb, vrátane sociálnej práce, poradenstva a komunitných vzdelávacích programov, ktorých cieľom je pomáhať ľuďom čeliacim bezdomovectvu a iným ťažkostiam.

Španielsko

TEATRO DE LA INCLUSIÓN SEVILLA

„Teatro de la Inclusión“ je amatérske divadelné zoskupenie so sídlom v Seville, zložené prevažne z ľudí bez domova. Zoskupenie bolo založené v roku 2010 a v roku 2011 získalo Cenu solidarity od Asociácie hercov Andalúzie za svoj prínos k sociálnemu začleneniu prostredníctvom divadla. Je zamerané na ľudí bez domova. Účastníkom slúži ako platforma na vyjadrenie svojich skúseností a ťažkostí a podporuje sociálne začleňovanie prostredníctvom umeleckej spolupráce. Iniciatíva kladie dôraz na kolektívnu tvorbu a aktivizmus a poskytuje priestor na to, aby boli marginalizované hlasy vypočuté a ocenené.

Aktivity a ciele

Skupina využíva divadlo ako nástroj na to, aby dala hlas tým, ktorí žijú na okraji spoločnosti, a zaoberá sa témami, ako sú sociálne vylúčenie, chudoba a diskriminácia. Predstavenia majú za cieľ nielen zvýšiť povedomie verejnosti, ale aj posilniť sebaúctu a sebavedomie účastníctva a súdržnosť skupiny.

Foto 9: Teatro de la inclusión

Španielsko

Spolupráca a ocenenie

Divadlo Teatro de la Inclusión sa zúčastnilo na rôznych podujatiach a festivaloch, vrátane cyklu „Ético“, ktorý organizuje divadlo Teatro TNT v Seville a ktorý propaguje inkluzívne a komunitné divadlo. Táto účasť pomohla skupine etablovať sa ako popredný príklad sociálneho umenia v Španielsku.

Výskum a spoločenský dopad

Akademické štúdie skúmali dopad skupiny a zdôraznili fakt, ako môže aplikované divadlo vytvárať priestor pre zviditeľnenie a ocenenie ľudí bez domova. Tieto štúdie zdôrazňujú dôležitosť divadla ako prostriedku na presadzovanie ľudských práv a boj proti sociálnemu vylúčeniu.

Španielsko

FUERA DE LA CAMPANA SEVILLA

Podobne ako „Teatro de la Inclusión“ je aj „Fuera de la Campana“ projektom aplikovaného divadla v Seville, ktorý sa zameriava na ľudí bez domova. Cieľom tejto iniciatívy je takisto vytvárať priestor pre zviditeľnenie a ocenenie účasti, pričom divadlo slúži ako nástroj sociálnej zmeny a osobného posilnenia.

Projekt vznikol v rámci workshopu súčasného divadla, ktorý sa konal v združení venujúcom sa podpore ľudí bez domova. Vytvorila ho Belén Massó Guijarro, jedna z autoriek štúdie „Aplikované divadlo s ľuďmi bez domova v Španielsku: Prípady ‚Teatro de la Inclusión‘ a ‚Fuera de la Campana‘“.

Ciele a aktivity

Hlavným cieľom Fuera de la Campana je poskytnúť platformu pre ľudí bez domova, aby sa mohli vyjadriť prostredníctvom divadla, a tak spochybňovať stereotypy a podporovať sociálnu inklúziu. Skupina sa venuje kreatívnym sociálnym intervenciám, pričom divadlo využíva ako nástroj na posilnenie postavenia a zviditeľnenie.

Ocenenie a dopad

Skupina Fuera de la Campana bola ocenená za svoj inovatívny prístup k sociálnej inklúzii. Akademické štúdie skúmali dopad skupiny a zdôraznili, ako môže aplikované divadlo vytvárať priestor pre ocenenie a emancipáciu marginalizovaných osôb.

Španielsko

WORKSHOPY PALOMY PEDRERO

Renomovaná španielska dramatička Paloma Pedrero viedla divadelné workshopy s ľuďmi ohrozenými sociálnym vylúčením, vrátane ľudí bez domova. Výsledkom týchto workshopov bolo uvedenie hry „Caídos del cielo“, ktorá bola uvedená na rôznych festivaloch a v divadlách a ktorá poukazuje na talent a príbehy marginalizovaných ľudí.

MUJEREANDO SEVILLA

„Mujereando“ je divadelný súbor zložený z andalúzskych žien, z ktorých niektoré zažili bezdomovectvo. S podporou umeleckej komunity Cuenta3 sa skupina venuje divadelnej tvorbe a rozšírila svoju činnosť aj na film, pričom svoju platformu využíva na adresovanie tém rodovej rovnosti, bezdomovectva a sociálnej spravodlivosti.

WORKSHOPY VIDDY PRIEGO BARCELONA

Herečka a aktivistka Vidda Priego vedie divadelné workshopy pre cis a trans ženy, ktoré čelia bezdomovectvu alebo chudobe, v rámci družstva Metzineres v barcelonskej štvrti Raval. Cieľom týchto workshopov je posilniť účastníčky prostredníctvom umeleckého vyjadrenia a podporiť v nich zmysel pre komunitu a odolnosť.

Francúzsko

LETTRES SANS ABRI - COMPAGNIE D'UN JOUR

Lettres Sans Abri je divadelné predstavenie francúzskeho súboru Compagnie d'un Jour, ktoré vytvoril a režíroval Achille Jourdain. Hra prináša na javisko skutočné príbehy ľudí bez domova vo Francúzsku s cieľom spochybníť stereotypy a podporiť empatiu. Toto divadelné dielo vychádza zo skutočných svedectiev ľudí bez domova z miest ako Paríž, Marseille a Lille. Každé predstavenie sa organizuje v spolupráci s lokálnymi organizáciami, ktoré pomáhajú ľuďom v ťažkej situácii. Predstavenie absolvovalo turné po rôznych regiónoch Francúzska, čím podporovalo dialóg a zvyšovalo povedomie o bezdomovectve.

Vznik a koncepcia

V roku 2018, počas dobrovoľníckej činnosti v rámci parížskeho „Plan Grand Froid“ (Núdzový zimný plán), sa Achille Jourdain, vtedy študent hereckej školy Cours Simon, stretával s ľuďmi žijúcimi na ulici. Tieto stretnutia ho inšpirovali k tomu, aby zhromaždil a adaptoval ich príbehy do podoby monológov, ktoré tvoria základ hry Lettres Sans Abri. Hra predstavuje šesť „kapsúl“ – portrétov osôb, ktorých životy sa obrátili naruby, a zdôrazňuje krehkosť okolností, ktoré môžu viesť k bezdomovectvu. Jourdain kladie dôraz na vyhýbanie sa klišé a zobrazuje nuansy reality tých, ktorých sa tento problém týka.

43

Francúzsko

Predstavenia a spolupráca

Od svojho vzniku putuje predstavenie Lettres Sans Abri po rôznych mestách vo Francúzsku, vrátane Paríža, Marseille, Lille a Aix-en-Provence. Každé predstavenie sa organizuje v spolupráci s miestnymi združeniami, ktoré pomáhajú ľuďom v ťažkej situácii, a po predstavení sa konajú diskusie s cieľom podporiť zapojenie komunity a zvyšovať povedomie.

Umelecké vedenie

Inscenácia sa vyznačuje minimalistickou, ale sugestívnou scénografiou, ktorá využíva zrkadlá, kocky, látky a sviečky na vytvorenie univerzálneho javiska, ktoré sa prispôsobuje každému monológovi. Choreografia Valena Rivata-Fourniera a originálna hudba zložená Eugènom umocňujú emocionálnu hĺbku predstavení. Kostýmy navrhnuté Gauthierom Colratom prispievajú k výraznej identite každej stvárnenej postavy.

Pre viac informácií o nadchádzajúcich predstaveniach alebo o projekte môžete navštíviť oficiálnu webovú stránku: compagniedunjour.com/lettres-sans-abri

Foto 11: Lettres Sans Abri

Francúzsko

LA CLOCHE MONTPELLIER

La Cloche je združenie, ktoré v Montpellier organizuje inkluzívne divadelné workshopy spájajúce ľudí s vlastným bývaním a ľudí bez domova. Pod vedením dobrovoľníckej režisérky Amandine zo súboru La Grande Échappée sa tieto workshopy zameriavajú na sebavyjadrenie, kreativitu a budovanie komunity. Účastníci sa zapájajú do aktivít, ktoré rozvíjajú schopnosť počúvať, telesné uvedomenie a kolektívnu improvizáciu, a ktorých vyvrcholením je vytvorenie divadelného predstavenia. Združenie bolo založené v roku 2014 s cieľom bojovať proti sociálnemu vylúčeniu budovaním vzťahov medzi ľuďmi s bývaním a bez neho. Od marca 2022 je La Cloche aktívne v Montpellier, najmä v centrálnych štvrtiach Ecusson, Gambetta a Beaux-Arts, prostredníctvom svojho programu Le Carillon.

Aktivity v Montpellier

Pobočka v Montpellier organizuje inkluzívne iniciatívy, ktoré spájajú ľudí s bývaním a bez neho, vrátane:

- Workshopy divadla, písania a jógy: Stretnutia na týždennej báze, ktoré sú otvorené všetkým a podporujú sebavyjadrenie a osobnú pohodu.
- „Dîmons Ensemble“ (Podíme spolu na večeru): Sezónne spoločenské večere zamerané na podporu zdieľania a solidarity.
- Spolupráca so sociálnymi pracovníkmi a miestnymi inštitúciami: Projekty, ktorých cieľom je posilniť integráciu a inklúziu zraniteľných ľudí.

Jeden z účastníctva opísal túto skúsenosť slovami: „Dve takéto hodiny stoja za šesť mesiacov terapie!“

Francúzsko

Kľúčové programy a iniciatívy

La Cloche Montpellier je tiež súčasťou širších celonárodných iniciatív:

- Le Carillon: Solidárna sieť miestnych obchodov, ktoré ponúkajú ľuďom v núdzi bezplatné základné služby (napr. nabíjanie telefónov, toalety, Wi-Fi).
- Les Clochettes: Občianske a mestské komunitné projekty, ako sú spoločné/zdieľané záhrady a umelecké inštalácie.
- Cloche Culture & Cloche Gourmande: Kultúrne a kulinárske programy, ktoré podporujú inklúziu prostredníctvom kreativity
- a jedla.

Ako sa zapojiť

La Cloche Montpellier organizuje každý štvrtok od 14:00 do 16:00 na adrese 3 rue de la Poésie stretnutie s názvom Le Repère. Tento priestor je otvorený všetkým, ktorí majú záujem dozvedieť sa viac, zapojiť sa do aktivít alebo sa pridať k dobrovoľníctvu. Viac informácií nájdete na ich webovej stránke: www.lacloche.org

LA CLOCHE
RÉSONNONS SOLIDAIRE

Francúzsko

CIE SANS DOMICILE FIXE (CIE SDF) NORMANDIA

Cie SDF je pouličný divadelný súbor založený v roku 1992, ktorý uvádza burleskné a improvizované predstavenia v Normandii a po celej Európe. Ich vystúpenia sa často konajú na verejných priestranstvách, vyzývajú diváctvo k zapojeniu sa a zameriavajú sa na témy sociálnej marginalizácie. Názov spoločnosti, „Sans Domicile Fixe“, odráža jej odhodlanie riešiť problémy spojené s bezdomovectvom a sociálnym vylúčením prostredníctvom humoru, medzilidského prepájania a vzťahov.

Súbor sa špecializuje na burleskné a improvizované pouličné predstavenia a vystupuje po celom Francúzsku a v celej Európe. Ich predstavenia sa konajú predovšetkým na verejných priestranstvách a aktívne zapájajú publikum, ktoré sa stáva neoddeliteľnou súčasťou predstavenia. Kolektívne diela súboru sa vyznačujú humorom a ľudskosťou a ponúkajú jedinečný a pútavý divadelný zážitok. Viac informácií o ich predstaveniach a aktivitách nájdete na oficiálnej webovej stránke: ciesdf.fr.

GOOD CHANCE THEATRE

Good Chance Theatre, ktoré pôvodne vzniklo v utečeneckom tábore „Jungle“ („Džungľa“) v Calais, vytvorilo v roku 2018 svoje dočasné divadlo v Paríži. Tento priestor poskytoval utečenectvu a migrantstvu príležitosti na tvorivé vyjadrenie prostredníctvom divadla, umenia a hudby, čím podporoval budovanie komunity a dialóg.

Francúzsko

EMMAÜS COMEDY CLUB

Inšpirovaný klubom Jamel Comedy Club je klub Emmaüs Comedy Club iniciatívou nadácie Fondation Abbé Pierre, ktorá ponúka divadelné workshopy pre ľudí bez domova. Tieto workshopy poskytujú účastníctvu príležitosť objavovať možnosti sebavyjadrenia a rozprávania príbehov, čím im pomáhajú znovu nadobudnúť sebavedomie, nájsť pocit spolupatričnosti a zmysel pre komunitu. Program zohráva kľúčovú úlohu pri pomoci jednotlivcom prejsť zo života na ulici k stabilnejším životným podmienkam. ([TF1 INFO](#))

Tieto iniciatívy demonštrujú transformatívnu silu divadla pri riešení sociálnych problémov a podporovaní inkluzivity. Poskytovaním platforiem na sebavyjadrenie a zapájanie sa do komunity významne prispievajú k posilneniu postavenia a reintegrácii ľudí bez domova.

PREDSTAVENIA THEATRE OF WAR

Medzinárodná spoločnosť Theatre of War, ktorá prostredníctvom scénických čítaní divadelných hier poukazuje na otázky verejného zdravia a sociálne témy, spolupracovala s rôznymi organizáciami vo Francúzsku. Cieľom ich predstavení je zapojiť rôznorodé publikum, vrátane ľudí bez domova, do zmysluplných diskusií o zložitých spoločenských výzvach.

Francúzsko

OBSADENIE DIVADLA GAÎTÉ LYRIQUE

V rámci významnej akcie obsadilo viac ako 250 afrických migrantov divadlo Gaîté Lyrique v Paríži, aby požadovali bývanie. Táto okupácia poukazuje na prepojenie divadelných priestorov a sociálneho aktivizmu súvisiaceho s bezdomovectvom a právami migrantov.

Tieto iniciatívy dokazujú potenciál divadla pri riešení sociálnych problémov a podpore zraniteľných skupín obyvateľstva vo Francúzsku.

Portugalsko

SOM DA RUA - "SOUND OF THE STREET" („ZVUK ULICE“) PORTO

Toto hudobné teleso, založené v roku 2009 organizáciou Casa da Música v Porte, tvoria dospelí ľudia bez domova, ktorí sa pod vedením profesionálnych hudobníkov a sociálnych pedagógov zúčastňujú na skúškach a vystúpeniach. Cieľom projektu je budovať u účastníkov pocit spolupatričnosti a skupinovej identity a posilňovať ich sebavedomie a sociálne zručnosti. Projekt, ktorý v roku 2009 založil Jorge Prendas, riaditeľ vzdelávacích služieb v Casa da Música, si kladie za cieľ podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom spoločnej hudobnej tvorby.

Zhrnutie projektu

Som da Rua vznikol ako inkluzívna iniciatíva na integráciu marginalizovaných jedincov do spoločnosti prostredníctvom hudby. Súbor prijíma účasť bez nutnosti absolvovať konkurz alebo mať predchádzajúce hudobné skúsenosti, čím podporuje osobné vyjadrenie a spoločnú kreativitu. Členstvo, ktoré často býva v útulkoch alebo je podporované sociálnymi službami, sa zúčastňuje každotýždenných skúšok a verejných vystúpení, ktoré sa stali významnými kultúrnymi udalosťami v Porte.

Sociálny dopad

Projekt kladie dôraz na demokratickú účasť, umožňuje členstvu podieľať sa na hudobných rozhodnutiach a podporuje zmysel pre vlastné prispievanie a spolupatričnosť. Tento prístup zohral kľúčovú rolu pri obnovovaní sebavedomia účasťníctva, z ktorého mnohí a mnohé čelili dlhodobej marginalizácii. Prostredníctvom hudby rozvíjajú zručnosti, ako sú aktívne počúvanie, vzájomný rešpekt a spolupráca, ktoré sú nevyhnutné pre sociálnu reintegráciu.

Portugalsko

Medzinárodné uznanie

Súbor Som da Rua si získala medzinárodnú pozornosť vďaka svojmu inovatívne prístupu k sociálnej inklúzii. Účinkoval na celosvetových podujatiach, ako je International Arts and Homelessness Summit v Manchestri, a bol predmetom viacerých vedeckých štúdií zaoberajúcich sa rolou umenia pri riešení bezdomovectva. Podrobnejšie informácie o činnosti a vplyve skupiny Som da Rua nájdete v štúdiu „Singing Against Loneliness: Songs of a Homeless Choir in Porto“ („Spievanie proti osamelosti: Piesne bezdomoveckého zboru v Porte“), ktorá bola uverejnená v časopise Music and Arts in Action.

ASSOCIAÇÃO DOS AMIGOS DO TEATRO DA LIBERDADE DA PALESTINA

Toto združenie, ktoré v roku 2015 založila sieť umelcov a aktivistov, podporuje divadlo The Freedom Theatre v Palestíne a propaguje jeho činnosť v Portugalsku. Hoci sa nezameriava výlučne na problém bezdomovectva, združenie kladie dôraz na sociálne začleňovanie a komunitné zapájanie sa prostredníctvom divadla.

Turecko

Hoci v Turecku neexistujú žiadne všeobecne známe divadelné súbory, ktoré by sa venovali výlučne práci s ľuďmi bez domova, viacero organizácií a iniciatív sa zameriava na sociálnu inklúziu prostredníctvom umenia, pričom môžu zapájať komunity ľudí bez domova alebo podnecovať spoluprácu s nimi.

DÜŞLER AKADEMISI - DREAMS ACADEMY (AKADÉMIA SNOV)

Akadémia Snov so sídlom v Istanbule a Kaş ponúka bezplatné kultúrne a umelecké vzdelávanie osobám so zdravotným postihnutím a sociálne znevýhodneným ľuďom. Jej programy zahŕňajú divadelné, tanečné a hudobné workshopy.

Foto 11: Dreams Academy

Hoci sa Akadémia nezameriava konkrétne na ľudí bez domova, jej inkluzívny prístup sa ich môže dotýkať. Akadémia tiež podporuje iniciatívy ako Social Inclusion Band, ktorá prostredníctvom hudby zvyšuje povedomie o zdravotnom postihnutí a sociálnych témach.

Turecko

TIYATRO KOOPERATIFI - DIVADELNÉ DRUŽSTVO

Táto zastrešujúca organizácia podporuje súkromné divadlá naprieč Tureckom prostredníctvom modelu sociálneho družstva. Hoci sa primárne nezameriavajú na problém bezdomovectva, kladú dôraz na decentralizáciu, demokratickú participáciu a samosprávu s cieľom vyvíjať riešenia prispôsobené rôznym regionálnym kontextom.

MEKÂN SAHNE

Nezávislý divadelný súbor Mekân Sahne so sídlom v Istanbule tvorí monodrámy, ktoré odrážajú život na ulici a marginalizované hlasy. Ich predstavenia, ako napríklad postava Avzera, ktorý žije na ulici, sa snažia preklenúť priepasť medzi každodennými zážitkami a divadelným vyjadrením.

TIYATRO BEREZE

Tiyatro BeReZe so sídlom v Istanbule sa venuje rôznym divadelným štýlom, vrátane rozprávania príbehov a fyzického divadla. Hoci sa ich tvorba nezameriava konkrétne na tému bezdomovectva, ich záujem o rozmanité príbehy a spoločenské témy sa môže prelínať s problémami, s ktorými sa stretávajú ľudia bez domova.

Možnosti spolupráce

Organizácie ako združenie Çorbada Tuzun Olsun (ÇOTUN) sa zameriavajú na znižovanie bezdomovectva v Turecku prostredníctvom humanitárnej pomoci a programov sociálnej integrácie. Hoci sa priamo nezaoberajú divadlom, partnerstvá medzi takýmito združeniami a divadelnými skupinami by mohli podporiť iniciatívy, ktoré posilňujú postavenie ľudí bez domova prostredníctvom umenia.

Palestína

Hoci v Palestíne možno neexistujú divadelné súbory, ktoré by sa venovali výlučne práci s ľuďmi bez domova, viaceré organizácie sa zameriavajú na sociálne začleňovanie prostredníctvom umenia, zapájajú marginalizované komunity a venujú sa témam, ako sú vysídlenie a trauma.

THE FREEDOM THEATRE UTEČENECKÝ TÁBOR DŽENÍN (JENIN)

Divadlo Freedom Theatre, ktoré sídli v utečeneckom tábore v Dženíne, je komunitné kultúrne centrum zamerané na podporu a rozvoj detí a mladých dospelých prostredníctvom umenia. Jeho programy zahŕňajú divadelné workshopy a techniky aplikovaného divadla, ktoré pomáhajú účastníkom vyjadriť sa a venovať sa spoločenským témam.

FRAGMENTS THEATRE DŽENÍN (JENIN)

Divadlo Fragments Theatre organizuje workshopy a uvádza predstavenia, na ktorých sa podieľajú mladí ľudia z Dženínu a tamojšieho utečeneckého tábora. Ich hra „Od začiatku do nekonečna“ vychádza z osobných skúseností účasti a odráža krutú realitu života v tomto regióne. Divadlo ponúka aj workshopy pre deti a dospelých zamerané na sebvýjadrenie a budovanie komunity.

Palestína

AL-HARAH THEATRE BEIT JALA

Divadlo Al-Harah je nezisková organizácia, ktorá tvorí a uvádza predstavenia zaoberajúce sa spoločenskými a politickými témami. Organizuje festivaly a workshopy s cieľom zvyšovať povedomie a prinášať pozitívne zmeny v spoločnosti. Medzi jej iniciatívy patria vzdelávacie programy pre mládež a spolupráca s medzinárodnými organizáciami.

ASHTAR THEATRE RAMALLÁH

Divadlo Ashtar sa špecializuje na interaktívne divadlo, najmä na Divadlo Fórum, s cieľom zapojiť divákov do diskusií o spoločenských témach. Ich projekty, ako napríklad „Monológy z Gazy“, poskytujú mládeži priestor na zdieľanie svojich príbehov a skúseností, čím podporujú dialóg a vzájomné porozumenie.

BASMA SOCIETY FOR CULTURE AND ARTS (SPOLOČNOSŤ PRE KULTÚRU A UMENIE BASMA) GAZA

Spoločnosť Basma iniciovala projekt zameraný na podporu participácie osôb so zdravotným postihnutím na kultúrnom živote prostredníctvom komunitného divadla. Ich programy zahŕňajú tréningy v oblasti divadelnej tvorby, produkcie a scenáristiky, ktorých cieľom je posilniť postavenie jednotlivcov a zvyšovať povedomie o právach ľudí so zdravotným postihnutím.

THE HANDS UP PROJECT (PROJEKT RUKY HORE)

Táto iniciatíva podporuje divadelné krúžky v palestínskych školách a povzbudzuje deti k rozprávaní príbehov a tvorivému písaniu. Vytvorili „divadlo na diaľku“, ktoré umožňuje žiactvu a študentstvu uvádzať divadelné hry prostredníctvom webových kamier, čím podporujú kreativitu a sebavyjadrenie aj napriek náročným okolnostiam.

Tieto organizácie dokazujú transformatívnu silu divadla pri zapájaní marginalizovaných komunit, vrátane tých, ktoré sú zasiahnuté vysídlením a sociálnym vylúčením.

CATHARSIS - LEBANESE CENTER FOR DRAMA THERAPY (LIBANONSKÉ CENTRUM DRAMATERAPIE)

Centrum Catharsis, ktoré založila Zeina Daccache, využíva dramaterapiu pri práci s marginalizovanými skupinami obyvateľstva, vrátane ľudí vo väzení a v rehabilitačných centrách. Ich projekty, ako napríklad „12 Angry Lebanese“, upriamili pozornosť na transformatívnu silu divadla pri riešení spoločenských problémov a presadzovaní právnych reforiem.

SEENARYO

Seenaryo je britsko-libanonská mimovládna organizácia, ktorá v spolupráci s miestnymi skupinami realizuje divadelné projekty s marginalizovanou mládežou, vrátane utečenectva. Ich participatívny prístup podporuje účastníkov v tvorbe a uvádzaní originálnych diel, čím posilňuje ich sebavyjadrenie a komunitné zapájanie sa.

ZOUKAK THEATRE COMPANY

Zoukak sa zameriava na psychosociálne intervencie prostredníctvom divadla a pracuje s mládežou, ženami a marginalizovanými komunitami v celom Libanone. Cieľom ich projektov je riešiť sociálne problémy a podporovať dialóg prostredníctvom divadelných predstavení.

Libanon

ISTANBOULI THEATRE / LEBANESE NATIONAL THEATRE (ISTANBOULIHO DIVADLO / LIBANONSKÉ NÁRODNÉ DIVADLO)

Táto iniciatíva pod vedením Kassema Istanbouliho premenila opustené kiná na kultúrne priestory, ktoré ponúkajú bezplatný prístup k umeniu. Ich programy zahŕňajú neformálne vzdelávacie aktivity pre deti a mládež a podporujú kultúrne zapojenie v znevýhodnených oblastiach.

WHEN I SAW THE SEA (KEĎ SOM VIDEL MORE)

Tento performatívny projekt spája migrantstvo a domáce pracovníctvo, aby prostredníctvom divadla zdieľali svoje skúsenosti, pričom poukazujú na témy nespravodlivosti a odolnosti. Predstavenie sa zaoberá témami vysídlenia a sociálneho vylúčenia a dáva priestor marginalizovaným hlasom.

Cyprus

Na Cypre síce neexistujú žiadne divadelné súbory, ktoré by sa venovali výlučne práci s ľuďmi bez domova, existuje však niekoľko iniciatív a programov zameraných na sociálnu inklúziu prostredníctvom kultúrnych aktivít, ktoré môžu zahŕňať aj ľudí zažívajúcich bezdomovectvo alebo sociálne vylúčenie.

DRA.S.E.+ (AKCIE PRE ŠKOLY A SOCIÁLNU INKLÚZIU+)

Cieľom tohto kvalitného programu je predchádzať chudobe a znižovať jej mieru, ako aj prekonávať kultúrne rozdiely a diskrimináciu v rámci širokej verejnosti, vrátane mladých ľudí. Medzi aktivity patria výtvarné a hudobné kurzy a ďalšie relevantné kultúrne aktivity. Hoci sa program nezameriava konkrétne na bezdomovectvo, prispieva k sociálnej inklúzii prostredníctvom kultúry a umenia.

FESTIVALY PRE INKLÚZIU NA SEVERNOM CYPRE

Výskum sa zaoberal politickými aspektmi kultúrnych podujatí na Severnom Cypre a skúmal, ako môžu festivaly slúžiť ako platformy pre sociálne začleňovanie. Cieľom týchto podujatí je riešiť sociálne nerovnosti a podporovať komunitné zapájanie sa prostredníctvom účasti na kultúrnych aktivitách.

PODPORNÉ SLUŽBY PRE ĽUDÍ BEZ DOMOVA NA CYPRE

SCHEDIA – Centrum na podporu a reintegráciu ľudí bez domova (Limassol)

Centrum SCHEDIA, otvorené v roku 2019, je prvým centrom na Cypre, ktoré poskytuje špecializované podporné služby ľuďom bez domova. Centrum ponúka krízovú starostlivosť, nocľah a programy zamerané na sociálnu reintegráciu, ako je pomoc pri hľadaní zamestnania a bývania.

Možnosti sociálnej inklúzie prostredníctvom divadla

Hoci priame divadelné programy pre ľudí bez domova na Cypre sú obmedzené, existujúce kultúrne iniciatívy a podporné služby poskytujú základ pre potenciálnu spoluprácu. Organizácie, ktoré majú záujem o rozvoj divadelných projektov zameraných na sociálnu inklúziu, by mohli zvážiť partnerstvo s iniciatívami ako DRA.S.E.+ alebo centrami ako SCHEDIA a zapojiť marginalizované skupiny obyvateľstva.

Spojené královstvo

Foto 12: Cardboard Citizens

CARDBOARD CITIZENS

Londýnska divadelná skupina Cardboard Citizens už viac ako 25 rokov tvorí divadelné predstavenia s ľuďmi bez domova a pre ľudí bez domova. Využívajú participatívne metódy, najmä Divadlo utláčaných, aby inšpirovali k zmene a poskytovali priestor pre marginalizované skupiny.

STREETWISE OPERA

Charitatívna organizácia Streetwise Opera, ktorá pôsobí v Londýne, Manchestri a Nottinghame, ponúka ľuďom bez domova a tým, ktorí sa z tejto situácie dostali, možnosť zapojiť sa do operných predstavení. Cieľom jej programov je budovať sebadôveru, vzájomnú dôveru a komunitu prostredníctvom hudby a divadla.

BESPOKEN THEATRE COMPANY

Ocenené komunitné divadlo, ktoré šíri povedomie v oblasti psychického a duševného zdravia. Svoju činnosť začalo v roku 2019 ako rezidenčný divadelný súbor v škole The Bethlem Hospital School.

Záver

Divadlo pre ľudí bez domova v Európe je dynamickou a neustále sa vyvíjajúcou oblasťou, ktorá dokazuje, ako môže umelecké vyjadrenie preklenúť sociálne priepasti a podporovať inklúziu. Tým, že poskytujú priestor na rozprávanie príbehov, sebapoznávanie a zapájanie sa (do) verejnosti, tieto divadelné skupiny nielen menia životy svojich účastníkov, ale zároveň spochybňujú spoločenské vnímanie bezdomovectva. Ako tieto iniciatívy rastú a získavajú uznanie, prispievajú k širšiemu hnutiu, ktoré presadzuje dôstojnosť, sociálnu spravodlivosť a kultúrnu participáciu pre všetkých ľudí bez ohľadu na ich bytovú situáciu. Stojí však za zmienku, že divadelné súbory pracujúce s ľuďmi bez domova čelia významným výzvam, medzi ktoré patria obmedzenia financovania, nedostatok stabilných priestorov na tvorbu a predstavenia a potreba neustáleho zapájania sa. Ich dopad je však obrovský – poskytujú pocit zmysluplnosti a spolupatričnosti, tvoria komunity a dávajú hlas ľuďom, ktorí sú v spoločnosti často marginalizovaní. Trvalý úspech týchto iniciatív závisí od širšieho povedomia verejnosti, inštitucionálnej podpory a politických rámcov, ktoré uznávajú rolu a význam umenia v sociálnej reintegrácii.

Zdroje a užitočné webové stránky

- AHA Színpad. (n.d.). AHA Theatre. <https://www.ahaszinpad.hu>
- Al-Harah Theatre. (n.d.). <https://alharah.org>
- Ashtar Theatre. (n.d.). <https://ashtar-theatre.org>
- AufBruch Theatre. (n.d.). Theatre in Prison. <https://aufbruch.info>
- Burianova, Z. (n.d.). CO ČUMIŠ project. <https://www.zuzanaburianova.net/cocumis>
- Cantieri Meticci. (n.d.). Chi siamo. <https://cantierimeticci.it>
- Caritas Hellas. (2018). The Acting Project. Caritas Hellas.
- Casa da Música. (2010). Som da Rua project. Casa da Música.
- Catharsis - Lebanese Center for Drama Therapy. (n.d.). <https://catharsislb.org>
- Compagnie d'un Jour. (2021). Lettres Sans Abri. <https://compagniedunjour.com>
- Compagnie SDF. (n.d.). About. <https://ciesdf.fr>
- Divadlo bez domova. (n.d.). About us. <http://www.divadlobezdomova.sk>
- Divadlo bez domova. (n.d.). ERROR Festival. http://www.divadlobezdomova.sk/divadlobezdomova/FESTIVAL_ERROR.html
- Dreams Academy. (n.d.). <https://duslerakademisi.org>
- Equal Society. (n.d.). Walkabout Theatre Group. <https://equalsociety.gr>
- Fraternal Compagnia. (n.d.). <https://fraternalcompagnia.it>
- Freunde der Ratten. (n.d.). Ratten 07. <http://www.ratten07.de>
- Good Chance Theatre. (n.d.). <https://www.goodchance.org.uk>
- Heartefact Fund. (n.d.). <https://heartefact.org>
- Jevremović, Z. (2008). Performative theatre and marginalised groups in Serbia. Pocket Theatre M.
- Jubilo Foundation. (n.d.). <https://jubiloproject.com>
- La Cloche. (n.d.). Le Carillon project. <https://lacloche.org>
- La Nomad House. (n.d.). Le Songe. <https://lanomadhouse.be>
- Leoncavallo Social Center. (n.d.). <https://www.leoncavallo.org>

Zdroje a užitočné webové stránky

- Massó Guijarro, B. (2018). Applied theatre with homeless people in Spain: Teatro de la Inclusión and Fuera de la Campana. Cogitatio Press.
- MEDART Project. (2017). MEDART – Methods of Education for Disadvantaged Adults Rooted in Theatre: A methodological guide. Divadlo bez domova.
- Mekân Sahne. (n.d.). <https://mecansahne.com>
- Ministry of Education & Culture Cyprus. (2021). DRA.S.E.+ Programme.
- Mujereando. (n.d.). <https://eldiario.es>
- Music and Arts in Action. (2012). Singing Against Loneliness: Songs of a Homeless Choir in Porto.
- Pedrero, P. (2014). Caídos del cielo. La Razón Press.
- Prendas, J. (2010). Som da Rua. Casa da Música.
- Seenaryo. (n.d.). <https://seenaryo.org>
- Shedia. (n.d.). <https://shedia.gr>
- Streetwise Opera. (n.d.). <https://streetwiseopera.org>
- Teatr Bezdomnych. (n.d.). <https://teatrbezdomnych.wixsite.com/projekt>
- Teatro de la Inclusión. (n.d.). <https://sevilla.org>
- Teatro dei Venti. (n.d.). Progetti. <https://www.teatrodeiventit.it>
- Teatro Necessario Genova. (n.d.). Teatro dell'Arca. <https://www.teatronecessariogenova.org>
- TENet-Gr & UNHCR Greece. (2015). It Could Be Me; It Could Be You.
- The Freedom Theatre. (n.d.). <https://thefreedomtheatre.org>
- Times of Malta. (2022). "Zayden": A play about homelessness in Malta.
- YMCA Malta. (2023). Ego Sum. <https://ymca.org.mt>
- Zoukak Theatre Company. (n.d.). AHA Színpad. (n.d.). AHA Theatre. <https://www.ahaszinpadd.hu>